

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20CoCsp/27/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8119217328
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 08. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8119217328.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a členov senátu JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Viery Kandrikovej, v spore žalobcu: PROFI CREDIT Slovakia s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 824 96 Bratislava 26, IČO: 35 792 752, právne zastúpeného JUDr. Pavlom Pospěchom, advokátom so sídlom Lichnerova 23, 903 01 Senec, proti žalovanej O. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom T. XX, XXX XX T., o zaplatenie 596,14 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 32Csp/250/2019-42 zo dňa 26.02.2020 takto

rozhodol:

I. Potvrdzuje sa rozsudok vo výroku II.

II. Zrušuje sa rozsudok vo výroku III. a v rozsahu zrušenia sa vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozhodol, cit.:
„I. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 415,28 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne z tejto sumy od 06.09.2018 do zaplatenia a to v splátkach po 50 eur mesačne splatných vždy do 25. dňa toho ktorého mesiaca počnúc právoplatnosťou tohto rozsudku pod následkom straty výhody splátok v prípade neuhradenia čo i len jednej splátky riadne a včas.
- II. V prevyšujúcej časti žalobu zamietá.
- III. Žalobca má nárok na náhradu trov konania voči žalovanej v rozsahu 39,32 %, o výške ktorých bude rozhodnuté po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením.“

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol, že v konaní bolo preukázané, že žalobca poskytol žalovanej úver vo výške 400 Eur a žalovaná doposiaľ neuhradila žiadnu splátku. Preto súd považoval za právne dôvodné vyhovieť žalobe v časti istiny 400 Eur. Zároveň súd priznal žalobcovi náhradu poistného vo výške 15,28 Eura (4 x 3,82 Eura), keďže žalovaná nerozporevala, že poistenie úveru bolo dobrovoľné a netvrdila, že bolo podmienkou poskytnutia úveru. Z uvedených dôvodov súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 415,28 Eura. V prevyšujúcej časti súd žalobu ako nedôvodnú zamietol. Zároveň priznal úroky z omeškania z dlžnej sumy od 06.09.2018 tak ako žalobca žiadal (v tom čase bola žalovaná už nepochybné v omeškani) až do zaplatenia.

Pokiaľ sa týka výroku rozhodnutia, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá uviedol, že žalobu čo do zaplatenia zmluvnej pokuty, ktorú žalobca požadoval od žalovanej vo výške 0,04 % denne zo sumy 596,14 Eur od 06.09.2018 do zaplatenia tak, že zmluvná pokuta spolu s úrokom z omeškania spolu neprevýšia sumu 400 Eur a odo dňa nasledujúceho po dni, v ktorom celková suma úroku z omeškania a zmluvnej pokuty dosiahne sumu 400 Eur, len 5 % úrok z omeškania zo sumy 596,14 eura do zaplatenia. Súd uvedenú zmluvnú pokutu (článok 8 bod 8.1 zmluvy) považoval v zmysle § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka za neprijateľnú zmluvnú podmienku a mal za to, že žalobca od

žalovanej ako spotrebiteľa, ktorý neplnil svoj záväzok požaduje neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jej záväzku.

Mal za preukázané, že žalobca zosplatnil úver z dôvodu, že žalovaná porušila svoju povinnosť, pričom okrem zosplatnenia úveru vzniklo žalobcovi právo aj na úrok z omeškania v zmysle § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka. I napriek tejto skutočnosti žalobca požadoval ešte aj zaplatenie zmluvnej pokuty, ktorú súd prvej inštancie v zmysle § 53 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka nepovažoval za individuálne dojednané ustanovenie. Okrem toho poukázal na neurčitosť vyjadrenia zmluvnej pokuty, kedy z jej formulácie nie je jednoznačné, či nárok na zmluvnú pokutu vzniká samotným omeškaním dlžníka a súčasne aj po zosplatnení úveru v dôsledku omeškania s úhradou mesačnej splátky o viac ako tri mesiace. Formulácia zmluvnej pokuty uvedená v čl. 8.1 zmluvy je nejasná a pripúšťa výklad aj v tom smere, že veriteľ by si mohol uplatniť zmluvnú pokutu duplicitne.

Poznamenal, že je mu taktiež známe, že uvedenú zmluvnú podmienku judikovali už viaceré sudy za neprijateľnú, pričom poukázal na ich rozhodnutia.

Uzavrel, že podľa § 53a ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 01.03.2010 má žalobca povinnosť zdržať sa používania takejto neprijateľnej podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi a nárok na plnenie z takejto zmluvnej podmienky nemôže ani uplatňovať na súde. Pokiaľ zákonný zákaz nerešpektoval a nárok na súde uplatnil, nevyhnutným procesným následkom musí byť zamietnutie žaloby. Iný postoj súdu by znamenal akceptovanie protiprávneho stavu. Z týchto dôvodov súd žalobu v časti o zaplatenie pokuty uplatňovanej v rozpore so zákonom zamietol.

O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2 a § 262 ods. 1 CSP pričom pomerne neúspešnejší žalobca (jeho úspech predstavuje 415,28 eura, t.j. 69,66 %) má nárok na náhradu trov konania voči pomerne neúspešnejšej žalovanej (jej úspech predstavuje 30,34 %). Žalobca má teda nárok na náhradu trov konania voči žalovanej v rozsahu 39,32 %, o ktorých výške bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

2. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca v ktorom okrem iného uviedol, že ustanovenie § 3a ods. 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. a obmedzenia zmluvnej pokuty boli dodržané. Súd prvej inštancie rozhodnutie o zamietnutí nároku na zmluvnú pokutu odôvodnil skutočnosťami, ktoré sú všeobecné, neurčité a nepreskúmateľné a súčasne ktoré sú v rozpore § 53b ods. 1 Občianskeho zákonníka (ktoré samo o sebe je normou na ochranu spotrebiteľa, čiže postup podľa tohto ustanovenia nie je ani v rozpore s ochranou spotrebiteľa a ani porušením zákona, čo sú základné pojmové znaky akejkoľvek neprijateľnej podmienky). Odvolanie proti výroku o náhrade trov konania podáva žalobca z dôvodu, že ide o závislý výrok od rozhodnutia vo veci samej.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal vec spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa zásad uvedených v § 379 a nasl. zákona č. 160/2015 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP), bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

4. So zreteľom na obsah odvolania žalobcu, v odvolacom konaní bol preskúmaný výrok napadnutého rozsudku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá, ako aj súvisiaci výrok o trovách konania, a preto výrok rozsudku, ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovené, ktorý odvolaním napadnutý nebol, v odvolacom konaní preskúmaný nebol a ako taký nadobudol právoplatnosť (§ 367 ods. 2 CSP).

5. Po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu, obsahom napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a odvolaním žalobcu, má odvolací súd za preukázané, že právny vzťah strán sporu, ktorý bol založený na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere zo dňa 17.10.2016 je potrebné posudzovať ako vzťah spotrebiteľský a je potrebné aplikovať aj ustanovenia spotrebiteľského práva, predovšetkým § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka a ustanovenia zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy.

6. K nároku žalobcu na zmluvnú pokutu odvolací súd uvádza, že percentuálne vyjadrenie výšky zmluvnej pokuty naozaj vzbudzuje podozrenie, že takto dodávateľ obchádza zákon, zmluvná pokuta nie je dohodnutá jasne a určito, čo je v rozpore s § 544 ods. 2 a § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, preto je správny právny záver súdu prvej inštancie o tom, že sa jedná o neprijateľnú zmluvnú podmienku, čo spôsobuje neplatnosť zmluvnej pokuty.

7. Pokiaľ ide o formu dojednaní zmluvnej pokuty, odvolací súd konštatuje, že samotný podpis zmluvy o úvere nemožno považovať za splnenie podmienky preukázania individuálne dojednanej zmluvnej podmienky. Dojednanie o zmluvnej pokute je nepochybne súčasťou formulárovej zmluvy o úvere. Občiansky zákonník obsahuje demonštratívny výpočet neprijateľných zmluvných podmienok. To znamená, že súdu nebráni žiadna prekážka, aby vyvodil dôsledky zo zmluvného dojednaní štandardnej formulárovej zmluvy, ak spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach medzi dodávateľom a spotrebiteľom v neprospech spotrebiteľa podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalovaná ako spotrebiteľ a ako slabšia strana sporu, nemala možnosť participovať na vytvorení formulárovej zmluvy a nepochybne je z hľadiska informovanosti a vyjednávacej pozície slabšou stranou. V zmluve o spotrebiteľskom úvere v článku 11 je upravené dojednanie o zmluvnej pokute. Už len samotné zakotvenie v rámci formulárovej zmluvy nevyvoláva žiadne pochybnosti o tom, že nejde zo strany spotrebiteľa o osobitne vyjednanú zmluvnú podmienku.

8. Zároveň odvolací súd dodáva, že podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj súdov Slovenskej republiky je v zásade prípustné uplatňovanie takýchto obchodných podmienok, v ktorých si zmluvné strany môžu dohodnúť obsah práv a povinností, ktorými sa vzájomne budú riadiť, pričom tieto práva a povinnosti sú obvykle obsiahnuté priamo v zmluve, pričom nie je vylúčená ani aplikácia všeobecných, či iných obchodných podmienok, na ktoré zmluva môže odkazovať. Uvedené uplatnenie obchodných podmienok však nie je neobmedzené, ale naopak, právna úprava stanovuje zákonné limity. Pre spotrebiteľské zmluvy platí, že nemôžu obsahovať dojednaní, ktoré sú v rozpore s požiadavkami v dobrej viere alebo znamenajú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán, ďalej také, s ktorými sa spotrebiteľ nemá možnosť oboznámiť pred podpisom zmluvy a pod. Ak majú byť takéto v danom prípade zmluvné dojednaní žalovaného súčasťou zmluvy, ktorá na ne odkazuje, v prípade, aby boli záväzné, je potrebné vyjadriť s nimi súhlas zmluvných strán, musí k nemu pristúpiť oboznámenie sa s ich obsahom, ktoré samotné oboznámenie však nepostačuje len na konštatovanie a vyhlásenie spotrebiteľa vo formulárovej zmluve o tom, že bol s podmienkami oboznámený.

9. Odvolací súd je toho názoru, že dojednaná zmluvná pokuta je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. V zmysle ust. § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka je neplatná. Z neplatnej zmluvnej podmienky tak nevzniklo žalobcovi právo na plnenie a žalovanej povinnosť plniť. Pre posúdenie dojednaní zmluvnej pokuty ako zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve z hľadiska jej neprijateľnosti nie je podstatné, či reálne dôjde k porušeniu povinnosti.

10. Zároveň odvolací súd upozorňuje žalobcu, že v zmysle § 53a ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach, za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, je dodávateľ povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadost'učinenie.

11. Uvedenú zmluvnú podmienku judikovali za neprijateľnú viaceré súdy Slovenskej republiky a vzhľadom na upravenú povinnosť zdržať sa používania zmluvnej podmienky, ktorá bola určená za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti alebo nepriznania plnenia dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky v § 53a Občianskeho zákonníka, odvolací súd považoval všetky námietky odvolateľa uvedené v odvolaní za neopodstatnené.

12. Žalobca namiesto porušovania zákazu ďalšieho používania neprijateľnej zmluvnej podmienky ju však naďalej používa tak, že z nej uplatňuje práva na súde.

13. S poukazom na uvedené odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II., ktorým v prevyšujúcej časti žalobu zamietol ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

14. Súd prvej inštancie odôvodnil priznanie náhrady trov konania žalobcovi len uvedením § 255 ods. 1, 2 CSP a konštatovaním, že pomerne úspešnejší žalobcu má voči pomerne neúspešnej žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 39,32 %.

15. Podľa § 257 CSP, výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

16. Podľa článku 16 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11.07.2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotu sporu, trovy konania znáša strana, ktorá nemala v konaní úspech. Súd alebo tribunál však neprisúdi úspešnej strane trovy konania, ktoré sú neúčelné alebo ktoré sú neprimerané voči pohľadávke.

17. Predmetom konania je iba drobný spor a žalobca podáva opakovane takmer rovnako formulované návrhy v skutkovo a právne totožných nekomplikovaných veciach (túto skutočnosť nie je potrebné osobitne dokazovať, pretože vyplýva priamo z vlastnej činnosti žalobcu), v ktorých v podstate úkon prevzatia a prípravy zastúpenia, ako aj ďalšie opakované úkony, vo viacerých takto hromadne podaných veciach splývajú do jedného.

18. Vypracovanie takto hromadne podaných žalôb a iných úkonov spočíva v prepísaní niekoľkých údajov týkajúcich sa osoby žalovaného a skutkového deja (niekoľko údajov o uzatvorenej zmluve, výška žalovanej sumy, výška úroku z omeškania a dátum omeškania a pod.) a je spravidla zabezpečené automatizovane softvérovými aplikáciami, s čo najmenším podielom ľudskej práce.

19. Nepomer nároku na náhradu trov právneho zastúpenia je pritom najvýznamnejší práve v drobných sporoch a osobitne významný je najmä v prípadoch opakovaného uplatnenia skutkovo a právne totožných nárokov nenáročných na odbornú úroveň práce advokáta, a preto charakteristických používaním formulárových žalôb a iných podaní, čomu spravidla zodpovedá aj použitie generálneho splnomocnenia žalobcu udeleného jeho advokátovi bez špecifikácie konkrétnej veci.

20. Náhrada trov konania nemá smerovať k potrestaniu neúspešného účastníka, ale k tomu, aby úspešnej strane boli kompenzované náklady potrebné k účelnému uplatneniu alebo bráneniu práva (nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 988/12 zo dňa 25.07.2012).

21. Pri rozhodovaní o trovách konania podľa zásady úspechu alebo zavinenia na zastavení konania, je preto potrebné vziať do úvahy okrem zásady účelnosti aj zásadu primeranosti vzniknutých trov konania vo vzťahu k výške žalovanej pohľadávky.

22. Aj v prípade, ak zastúpenie žalobcu advokátom nemožno hodnotiť ako neúčelné, neznamená to automatický nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v základe a vo výške určenej matematicky presne podľa vyhlášky č. 655/2004 Z.z..

23. Úlohou súdu nie je len mechanicky rozhodovať o náhrade nákladov podľa výsledku sporu, ale zvážiť, či tu neexistujú ďalšie rozhodujúce okolnosti majúce podstatný vplyv na priznanie alebo nepriznanie náhrady účelne vynaložených nákladov.

24. Takýmito okolnosťami môžu byť aj: konania vo veciach drobných sporov, v ktorých sú uplatňované pohľadávky zo spotrebiteľských zmlúv, pri ktorých je spotrebiteľ vylúčený z možnosti dohodnúť zmluvu s iným obsahom (zmluvy o preprave, dodávke energií, spotrebiteľské úvery, zmluvy o bežnom účte, služby elektronickej komunikácie, poisťné zmluvy, poplatky z verejného poistenia a pod.), uplatňované formulárovými žalobami majúcimi podobu rôznych žalobami zavedených vzorových podaní len minimálne odlišných osobou účastníka a predmetom konania, v ktorých všetky ostatné údaje a tvrdenia možno považovať za všeobecne uplatniteľné vo všetkých podobných sporoch, často pochádzajúce z činnosti jedného žalobcu alebo jeho právneho predchodcu (postupníka) zastúpeného (spravidla, nie vždy však nevyhnutne) tým istým advokátom.

25. V prípadoch niektorých špecifických typov pohľadávok potom žalobcovia vzhľadom na tieto okolnosti nemusia mať vôbec žiadny nárok na náhradu nákladov právneho zastúpenia (napr. uznesenie Ústavného súdu ČR sp. zn. IV. ÚS 2777/11 zo dňa 27.12.2011 alebo nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 988/12 zo dňa 25.07.2012 vo vzťahu k uplatňovaniu pohľadávok mestských dopravných podnikov z nezaplateného cestovného alebo nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 3344/12 zo dňa 24.07.2013 vo vzťahu k uplatňovaniu pohľadávok z nezaplatených televíznych poplatkov).

26. Súdu priamo zo zákona vyplýva povinnosť pri rozhodovaní o náhrade trov konania skúmať i (ne)existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP.

27. V danom prípade nie menej významná je aj skutočnosť, že žalovaná opatruje svoju maloletú dcéru, ktorá je osobou s ťažkým zdravotným postihnutím s mierou funkčnej poruchy 50 % a je odkázaná na opatrovanie, ktorej odkázanosť na pomoc inej fyzickej osoby dosahuje stupeň V. Súd však v danom prípade neskúmal osobné a majetkové pomery žalovanej, konštatoval len výšku príspevku na opatrovanie, pričom je však zrejmé, že príspevok na opatrovanie maloletej sotva pokryje základné potreby rodiny a žalovaná pri celodennej starostlivosti o maloletú pravdepodobne iný príjem nemá, keďže nebola schopná zaplatiť ani len jednu splátku úveru.

28. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku nevyplýva, ako sa súd prvej inštancie vysporiadal s uvedenými skutočnosťami ako s dôvodmi hodnými osobitného zreteľa, ktoré zakladajú aplikáciu ust. § 257 CSP.

Obsahové náležitosti rozsudku určuje ustanovenie § 220 CSP. Ich správnosť a úplnosť je predpokladom vykonateľnosti a preskúmateľnosti rozhodnutia. Či je rozhodnutie preskúmateľné alebo nie sa dá zistiť len z jeho odôvodnenia.

29. Keďže nedostatočne zdôvodnenie rozhodnutia je potrebné hodnotiť ako nesprávny procesný postup súdu, ktorým bolo znemožnené žalovanej, aby uskutočnila jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, odvolací súd rozsudok vo výroku III. o trovách konania postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP).

30. Úlohou súdu prvej inštancie po vrátení veci bude opätovne rozhodnúť o trovách konania s tým, že posúdi, či vyššie uvedené skutočnosti odôvodňujú aplikáciu ust. § 257 CSP. Súd prvej inštancie svoje závery odôvodní v súlade s ust. § 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku, tak, aby jeho rozhodnutie bolo presvedčivé aj vo svetle uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky II. ÚS 29/2020-25 zo dňa 23.01.2020.

31. Prvoinštančný súd, ktorý je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP) v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

32. Rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).